

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

GÖTEBORG. GUSTAF ADOLFS TORG. — H. 8. D:S GÖTEBORGS-FOTOGRAF.

18:DE ÅRG.

DEN 15 JULI 1917

N:o 42

Photo. Jonason, Göteborg.

Klische: Henrik N. Jørgensen

Henrik N. Jørgensen

GUSTAF LAGERBRING.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Det vardt sorg i Göteborgs och Bohus län, när underrättelsen spred sig, att landshöfdingen, frih. Gustaf Lagerbring den 17 april ingifvit sin afskedsansökan. Göteborgs och Bohus län har haft många i olika hänseenden framstående landshöfdingar. Men det ligger knappast någon öfverdrift i att säga, att ingen af dem blifvit så folkkär som den man, hvilken under de senaste två årtiondena varit i konungens stad och ställe i dessa landsdelar. Hvad som åstadkommit frih. Lagerbrings stora popularitet, har utom en ovanlig ämbetsmannaduglighet djupast inne varit den förståelse han lagt i dagen just för de samhällsklasser, hvilka haft största behovet af stöd och hjälp utifrån, det vänliga och tillgängliga, mot alla lika sättet, som låtit äfven de i ringa vilkor lefvande med förtröstan och frimodighet frambara för den höge ämbetsmannen hvad de haft på hjärtat. Det innerliga och goda förhållandet mellan höfding och länsbefolkning har också vid olika tillfällen tagit sig synnerligen i ögonen fallande och omiskännliga uttryck. Så vid den stora dyrtidsdemonstrationen å Gustaf Adolfs torg i Göteborg den 25 april, då landshöfdingens svarstal så ofta afbröts af starka bifallsyttringar, att hvarje spår af motsats mellan myndigheter och demonstranter var som bortblåst. Så i ännu högre grad vid det hafsiskeföreningens möte på Höhö den 16 juni, vid hvilket en representant för fiskarebefolkningen i Bohuslän bragte den afgående höfdingen denna befolknings tacksamma afskedshyllning i bunden form.

Gustaf Otto Robert Lagerbring är född i Järlåsa Uppland den 9 oktober 1847 och son till öfversten friherre Carl Gustaf Lagerbring och hans från Finland bördiga maka, född von Kræmer. Efter studentexamen i Uppsala ägnade han sig åt den militära banan, blef underlöjtnant vid Upplands regemente 1866, befordrades till löjtnant 1873 och utnämndes till kapten därsammastädes 1885, från hvilken befattning han tog afsked 1889. Anledningen härtill var, att han under tiden ägnat sig åt lifförsäkringsverksamhet. Redan 1884 hade han blifvit verkställande direktör i lifförsäkringsaktiebolaget Viktoria, en befattning, som han skötte med den duglighet och framgång, att då det stora försäkringsaktiebolaget Skandia efter olycksåret 1887 nödgades se sig om efter en ny ledare, det utan tvekan vände sig till frih. Lagerbring och lyckades vinna honom till chef. Denna plats innehade han fortfarande då han den 2 nov. 1897 utnämndes till greve Snoilskys efterträdare som landshöfding i Göteborgs och Bohus län.

Utnämningen hörde till de Boströmska "öfverraskningarna" och kommenterades ifrigt i prässen. För den dåtida svenska byråkratien var det något oerhördt, att en försäkringsman på detta sätt lyftes till en af toppplatserna inom ämbetsmannahierarkien. Det visade sig emellertid snart, att excellensen till Östanå denna gång som så många andra haft förmågan af det rätta personvalet.

Skall inom det begränsade utrymme, som här står till buds, en öfersikt lämnas öfver allt hvad frih. Lagerbring uträttat till bästa för det län, hvars styresman han varit, är det nödvändigt att inskränka sig till några hufvudpunkter. Och då gäller ju framför allt, att han varit de bohusslänska fiskarens landshöfding såsom ingen före honom, att hans höfdingatid bildar epok i det bohusslänska och därmed i det svenska storsjöfiskets historia.

På kanonbåten "Svensksund" företog han länge årligen den ena resan efter den andra för att lära känna fiskarbefolkningens önskningsar och behof. Honom har den främst att tacka för, att den fått sin egnahemsfråga löst, i det han som en af kuratorerna för Kungl. och Hvitfeldska stipendierättningen lyckades genomdrifva utverkandet af rätt för denna att med full

äganderätt afyttra den inrättningen tillhöriga jord, på hvilken flera af de bohusslänska fisklägena äro uppförda. På hans initiativ kom år 1904 till stånd den första allmänna nordiska fiskeutställningen i Marstrand, hvilken kom att betyda motorkraftens snara och allmänna införande på den bohusslänska fiskeflottan med alla de betydelsefulla ekonomiska fördelar, som därpå blefvo en följd. Till god del tack vare hans inflytande förmåddes riksdagen ställa statsmedel till förfogande till låneunderstöd åt de bohusslänska fiskarna för anskaffande af moderna fartyg och redskap; de senaste åren ha för detta ändamål kunnat disponeras ända upp till 618,000 kr. mot 30 å 40,000 kr. vid hans ämbetsstillträde.

Ett par siffror skola belysa, hvad frih. Lagerbrings höfdingegärning betydt för det bohusslänska fisket. Vid hans ankomst till länet afkastade detta fiske endast 2,530,000 kr. År 1914 — de sista åren äro på grund af krigstiden odugliga till jämförelser — hade årsafkastningen stigit till 9,753,000 kr. Samtidigt hade vid fisket använda båtar stigit i värde från 3,120,000 kr. till 8,600,000 kr. och redskapen från 1,754,000 kr. till 2,300,000 kr. Sådana siffror tala bättre än ord.

Andra insatser, för hvilka fiskarna ha landshöfding Lagerbring att tacka, äro grundandet 1902 af Bohusslänska fiskarfonden för understöd åt änkor och barn efter förolyckade fiskare, nu uppgående till ca en kvarts million, stiftandet af Göteborgs och Bohusläns hafsiskeförening 1908, af vadlagens understödsförening för ersättande af förstörda vadar 1910, faredsuppreningar i Bohuslän o. s. v.

För landtbefolkningen ligger Lagerbrings höfdingegärning framför allt på kommunikationsväsendets och skogsvårdens områden. Med ifver verkade han för förverkligandet af de bohusslänska bibanor, hvilka dock tyvärr på ett undantag när ännu saknas, och har de sista åren nedlagt mycket intresse på kommunikationsfrågans lösning medelst automobilvägar anlagda genom järnvägsstyrelsens försorg. Och när för västra Sverige ett särskildt skogsällskap kom till stånd på grundval af frikostiga donationer, rådde ingen tvekan om, att Göteborgs och Bohusläns landshöfding på grund af sin föregående verksamhet i skogsvårdens tjänst var själfskrifven att vara dess ordförande.

Tilläggas må, att länets landsbygd har hans initiativ att tacka för den utredning rörande möjligheterna och sättet för dess elektrifiering, som här redan verkställts.

Hvad Göteborgs stad beträffar, sätta ju dess köpmän en ära i att grunda dess förvaltning och utveckling på själfstyrelsens princip i ordets vidsträcktaste mening. Men inom stadens kulturinstitutioner, Göteborgs Högskola, Göteborgs Museum, Chalmerska institutet o. s. v., har landshöfding Lagerbring intagit en ledande plats liksom han i stor utsträckning tagits i anspråk för styrelsen af de järnvägar, som utmynna i staden.

Äfven till friherrinnan *Hedvig Lagerbring*, född Nisbeth, gå i dessa dagar mången erkänshets-tanke för det intresse och osparda nit hon ägnat de filantropiska och sociala institutioner för hvilka hon stått i spetsen och till hvilka hon i flere fall tagit initiativet.

Den blida älskvärdhet parad med takt och värdighet på den höga plats hon intagit vid sin makes sida har äfven åt henne förvärfvat en lika enhälligt som varm sympati.

Säkert är, att både städer och landsbygd i Göteborgs och Bohus län, men framför allt dess fiskarebefolkning, enas i varm tacksamhet mot sin nu i dagarne afgångne landshöfding och tillönska honom en ljus och fridfull lefnadsafton efter sällsynt väl förrättadt värf i det allmännas och fäderneslandets tjänst.

FLASKPOSTEN.

FÖR HVAR 8 DAG AF ANDERS ÖSTERLING.

En äldre man af fiskartyp steg in i redaktionslokalen, just som dimmorna från hafvet begynte svepa staden i grågul oljeduk och ljusen tändes i butikerna. Unge Vislander stod just och tvättade händerna vid kommoden i hörnet och hvisslade därvid den sista operett-melodien, sannolikt blott för att som vanligt reta gamle Grönberg, korrekturläsaren, hvilken saft med ryggen till. Besökaren såg misstänksamt från den ene till den andre. Han höll en flaska i handen, och Vislander som var tidningens kåsör, fann genast en anknytning.

— Hvad är det om? frågade han värdslost, utan att upphöra med manicuren. Han har allt gått fel, spritbolaget är inte här. Hallå Grönberg, du får visa honom till rätta!

Gubben tog ett par steg fram och ställde flaskan på skrifbordskanten.

— Jag är lomhörd, sade han doft.

— Hvad vill han med flaskan? skrek Vislander.

Gubben tycktes ej hysa tillit till Vislander, ty han sneglade mot Grönbergs rygg, när han sade:

— Vi funno den i morse. Ute på sjön. Där var ett meddelande inne i, och vi tänkte att om det kom en strof i tidningen, så kanske brevet blir läst af dem som ska läsa det.

— Aha flaskpost! sade Vislander. Men nu skall jag säga gubben, att sådant bry vi oss inte om. Inte nu, möjligen i rötmanaden.

— Det är ett bedröfligt bref, svarade den gamle. Det gör en ondt att läsa.

— Naturligtvis, svarade kåsören, men det förbättrar inte saken. Vi ha det sannerligen bedröfligt nog ändå. Om folk åtminstone kunde lägga något roligt i flaskorna, se det vore nytt. Kom igen om han hittar något som kan glädja oss landkrabbor. Tjänare! Därpå gick Vislander med spänstiga steg till klubben för att äta middag. När han försvunnit, lytte Grönberg sitt buskiga glasögonansikte ur korrekturet, blängde och muttrade:

— Har ni lappen, så tag hit den!

Besökaren tog upp sin börs och vecklade försiktigt fram en brefflapp med suddig skrift. Grönberg började läsa. Ja, det var ett bedröfligt budskap, skrifvet af en människa i stor andlig och kroppslig nöd, som en djup suck från Nordsjöns vintermörker trängde det in i redaktionsrummet, där den fallande skymningen tycktes lyssna. Det var ett fruntimmer som hade skrivit brevet, antagligen köksa eller städerska på något ångfartyg — — — "Jag seger ej hvad fartyget heter, men jag seger att kaptenen och folket äro dåliga meniskor, jag har flera gånger bett kapten att sätta mig i land, men han veprar mig och om deta pågår längre går jag i sjöen, ty jag utherdar ej, och Den Alsmektige skall förlåta mig min synd som jag förlåter dem liksom eiven min doter Beda i Vittjestad som är orsaken till mit elende jag är nu gammal och får ingen ro jag är sjuk och ingen ser till mig. Kaptenen seger att jag har stjelat i hytten och at han skall ställa mig för domstol men vad ont jag gjort ikke detta likvel men det skal min doter Beda erfara at det er hennes skuld hvad jag får utstå dag och natt och hon må swara för sitt samvette om jag ej kan bära det — — — och att om någon retskafens menniska upphitar butellen ombedes han at senda hene och henes man denna helsning från henes olyckliga moder — — —".

Grönberg stafvade mödosamt igenom pikturen. Han var tämligen härdad, men förstod att detta var skrifvet i verklig ångest. Tryckprässens dova dunk genljöd i huset, den lät nästan som en ångmaskin, och han tyckte sig ett ögonblick själf vara internerad

på ett rullande fartyg i smuts och mörker, ständigt omgifven af plågoandar och räddningslost prisgifven åt ett ondskefullt öde. Han hade det föga bättre själf, men lyckligtvis ägde han filosofi och klagade ej heller sin plåga för främlingar. Plötsligt erinrade han sig öfverlämnaren, som stod och väntade besked.

— Man vet ju aldrig om det är skoj, sade han kärft. Men illa ser det ut. Vill ni ha något för meddelandet?

— Nej, svarade mannen. Vi ville bara att brevet skulle nå fram och om redaktören vill sätta in en strof så behåll papperet gratis — — —

— Jag skall göra hvad jag kan. Kanske adressaten kan träffas. Adjö!

Grönberg stoppade papperet i plånboken, och medan han intog sitt tystlåtna middagsmål på pensionatet, öfvertänkte han ytterligare situationen. Egentligen hade han ju intet att skaffa med andra människors affärer, och saknade lust att spela försyn. Röka sin pipa och läsa Schopenhauer — detta var Grönbergs enda kvarlevande önskan i en tillvaro, som han afskydde och föraktade. Hoppet om denna kvälens hugvarelse efter dagens ändlösa remсор af kreatursannonser utgjorde numera hans enda, men lidelsefullt försvarade lifselixir. Vid den ensliga lampan kunde han äntligen östörd få läsa korrektur på sin egen odödliga själ. Han satte sig till rätta i gungstolen och slog upp ett kapitel i Parerga för att styrka sig med dess välbekanta satser om lidandets ändamålsenlighet. Fruntimmer ute på Nordsjön och hennes dotter i Vittjestad angingo honom ej. Ödet kunde snart finna starkare redskap än Grönberg, och var det bestämdt, att budskapet skulle nå den förhärdade varelsen i Vittjestad, så behöfde ej Grönberg besvara sig med att ingripa i det fatalistiska förloppet. Och hvad ångbåtsstäderskan beträffade, kunde hennes enskilda olycksöde visserligen se ut som ett undantag, men olyckan öfverhufvud är ju att betrakta som en regel. Detta sade filosofen uttryckligen.

— Men om nu jag, Grönberg i Nyheterna, verkligen måste gripa in, därför att jag inte kan låta bli? Så hvilar i alla fall en af den fatalistiska kedjans länkar i min hand just nu — — —

Grönberg tog ytterrocken på och gick i kvällsruset till telefonstationen. På redaktionen skulle han ej få vara i fred; det var onödigt att Vislander skulle flina åt hans förbehållande. Efter dryg väntan kom han i förbindelse med Vittjestad.

— Finns det någon i orten som heter Beda till förnamn och hvars mor har någon anställning på en ångbåt?

Grönberg fick upprepa frågan flera gånger och hörde, att det hviskades och undrades åtskilligt på stationen i Vittjestad. Men slutligen fick han svar: jo det fanns en, Beda Nilsson, gift med en handelsman. — Om det kunde skickas bud efter henne, ty det gällde ett angeläget meddelande? Det lofvades, ehuru motvilligt. Herrn kunde ringa på igen om en timma. Sabla besvär, tänkte Grönberg, och smet in på Stads-källaren för att fördrifva tiden vid en kopp kaffe. Vislander var där äfven i ett animeradt sällskap af herrar från klubben.

— Hur blef det med gubben? Gjorde du notis? Hej, gamla grymtoxe, här ser du inte mindre än sju nödrop från hafvet!

Och Vislander gjorde en stolt gest öfver batteriet af tömda buteljer på bordet.

Grönberg kom tillbaka till telefonburen med ännu sämre humör öfver sin störda kväll. Vittjestad? En misstänksam kvinnoröst skrek hallå. Grönberg nämnde ärendet och frågade om han hade äran tala med fru Andersson, som hade sin mor ute på sjön.

Forts. å sid. 662.

Foto. Nilsson, Trösa.

DROTTNINGEN HYLJAS UNDER RESAN TILL TULLGARN. Ankomsten till Vagnhärads station där konungen, som en tid vistats på det kungliga sommarresidenset, mötte sin höga gemål och prins Lennart.

Drottning Victorla, som under någon tid af hälsoskäl vistats i Tyskland, befinner sig sedan några dagar åter i Sverige. Vid afresan från Tyskland blef drottningen föremål för den hjärtligaste hyllning från tysk sida. I Sassnitz mottogs drottningen af befälhafvaren öfver den där förlagda bevakningsstyrkan och när ångfärjan med drottningen ombord passerade, manades reling å de i hamnen liggande tyska krigsfartygen. Slutligen utförde ett stort hydroaeroplan en serie manövrer kring färjan, hvilken inom kort möttes och eskorterades af af svenske jagaren "Munin", chef prins Wilhelm. Å jagaren hälsade besättningen, hvilken manat reling, drottningen med hurra-rop.

Vid ankomsten till Trelleborg, i hvars hamn allmän flaggning ägde rum, mottogs drottningen af prins Wilhelm, hvarefter resan gick vidare till Malmö, där kronprinsparet med prins Lennart infunnit sig. Från Malmö fortsatte drottningen, åtföljd af prins Lennart, till Vagnhärads station, där konungen var till mötes och därifrån färden sedan, i bil, gick vidare till Tullgarn.

*

Tvåne föreningshögtidligheter hafva under lifligt deltagande från intresserade kretsar i dagarne firats i Skara. Den 30 juni lade sålunda Vestergötlands Fornminnesförening grundstenen till sin sedan 30 år tillbaka planerade museibyggnad i Stadsträdgården. Bland de i festligheten deltagande

märktes landshöfdingarne Husberg o. de Geer samt öfriga ledamöter af föreningens styrelse, biskop Danell m. fl., hvarejämte en stor folkskara samlats för att öfvervara högtidligheten. Sedan landshöfding Husberg hållit inledningstalet och däri erinrat om fornminnesföreningens syftemål och tidigare verksamhet försiggick under sedvanliga högtidliga former grundstensläggningen, hvarefter biskop Danell höll avslutningstalet, följdt af ett af landshöfding de Geer utbringadt lefve för fosterlandet.

Samma dag högtidlighöll Skaraborgs läns brandförsäkringsbolag vid ett å tingshuset i Skara hållet ordinarie möte 75-årsminnet af sitt

bildande. Sedan godsägaren Knut Åkerberg lämnat en redogörelse för föreningens verksamhet under de gångna 75 åren ägde medaljutdelning rum till ett antal af föreningens funktionärer.

Foto. Andersson, Skara.

Ättor: Ernst Sjöversgar.

VESTERGÖTLANDS FORNMINNESFÖRENINGENS BLIFVANDE MUSEUM. Grundstensläggning i närvaro af landshöfdingarne de Geer (i uniform) och Husberg.

NORDISKT INTERPARLAMENTARISTISKT DELEGERAREMÖTE.

Foto. Styrmanen, Kristiania

1. Stortingspresident Mowinckel — mötets president. 2. Friherre Adelswärd — den svenska delegationsordf. 3. Folketingsman Niels Petersen den danska delegationsordf. 4. Thallaug, stortingsman. 5. Danske krigsministern Munch. 6. Re1. Hj. Branting. 7. Dr. Karl Hildebrand. 8. Odelstingspresident Castberg. 9. Norska statsrådet Brønne. 10. Lagtingspresident Jahren. 11. Lagtingspresident Andersen, Grimsö. 12. Stortingspresident Tveiten. 13. Prof. Stang. 14. Sekretær Wessel-Berg — mötets sekr. 15. Frih. E. Palmstierna. 16. Dir. Wawrinsky. 17. Generalsekr. Lange. 18. Rektor Horst. 19. Dir. Edv. Lithander. 20. Grosshandl. Erik Röing. 21. Sekr. Widegren, Sverige. 22. Prof. Edén. 23. Odelstingspresident Peersen. 24. H.-R.-Assessor Hagerup Bull. 25. Minister Stauning. 26. Borgmäst. Neiglick. 27. Herr Sven Persson.

FRÅN MÖTESFÖRHANDLINGARNE I NORSKA STORTINGETS NOBELSAL.

Nionde nordiska interparlamentariska delegerademötet öppnades den 29 juni i Kristiania i Stortingets Nobelsal. Äfven om förhandlingarne vid upprepade tillfällen afspeglade de skarpa motsättningar som inom resp. länder framträdde mellan de olika politiska partierna, präglades mötet, i stort sedt, af en stark och målmedveten löftesgivande samhörighet de tre nordiska länderna emellan. Sedan stortingets president Mowinckel vid sammanträdet öppnande hälsat de närvarande öfvergick mötet till dagordningen med redogörelse för de nordiska rikenas handels- och sjöfartspolitik under kriget. För Sveriges

förhållande i detta hänseende lämnades meddelande af d:r Karl Hildebrand, som därvid gjorde gällande, att de brittiska restriktionerna vållat Sverige större skada än den som åsamkats landet genom u-båtarnes verksamhet. Uttalandet uppkallade red. Hj. Branting till en lidelsefull protest af innehåll att någon parallell icke vore tänkbar mellan den engelska blockadpolitiken, som endast hade till ändamål att hindra tillförseln till Tyskland, och, å andra sidan, det tyska u-båtskrigets hänsynslösa förstörelsearbete mot neutrala fartyg och dess mord på neutrala medborgare. Talaren afslöt sitt anförande hvilket sedan i

prässen varit föremål för lifliga kommentarier, med ett våldsamt angrepp på den Hammarskjöldska regeringen såsom "varande i allra högsta grad delaktig i de svårigheter i hvilka Sverige råkat".

NYUTNÄMNDNA LANDSHÖFDINGAR.

Text till portr. å sid. 664.

K. Mt har den 3 juli på därom gjorda ansökningar beviljat landshöfdingen i Kalmar län O. C. W. Cedercrantz, landshöfdingen i Göteborgs och Bohus län frih. G. O. R. Lagerbring och landshöfdingen i Skaraborgs län frih. F. O. G. De Geer afsked. K. Mt har vidare transporterat och förordnat landshöfdingen i Norrbottens län O. Fr. von Sydow att vara landshöfding i Göteborgs och Bohus län, utnämndt och förordnat landssekreteraren i Västerbottens län J. L. Falk att vara landshöfding i Kalmar län, vice ordföranden hos fullmäktige i riksgäldskontoret godsägaren Axel Ekman att vara landshöfding i Skaraborgs län samt majoren i väg- och vattenbyggnadskåren C. G. O. Malm att vara landshöfding i Norrbottens län.

För den afgående Bohuslänshöfdingens ämbetsmannagärning redogöres på annan plats i dagens nummer och för hans efterträdare personalia lämnades meddelande i närmast föregående nummer i samband med afgången från statsrådsämbetet.

Den nyutnämnde landshöfdingen i Kalmar län *John Ludvig Falk* är född i Stockholm år 1873 Student i Upsala år 1891 ägnade han sig under de två närmaste åren åt handelsstudier samt aflade år 1896 examen till rättsgångsverken. Efter att åren 1898-99 hafva tjänstgjort som t. f. domhufvande i Ölands domsaga utnämndes han år 1900 till t. f. länsnotarie i Västerbottens län samt påföljande år till ordinarie innehafvare af befattningen. Förlidet år följde så utnämningen till landssekreterare i samma län.

Landshöfdingen i Skaraborgs län bruksägare *Axel Ekman* på Mo gård är född år 1869. Med en omfattande kommunal verksamhet har han sedan år 1903 förenat ledamotkap af Andra kammaren, där han inom den moderat-liberala partigruppen in-

tagit en framträdande plats. Sedan år 1912 vice ordförande i statskottet blef han vid den nyss afslutade riksdagen efter hr Swartz dess ordförande. Därjämte är han sedan år 1912 fullmäktig i riksgäldskontoret samt innehar numera vice ordförandeskapet därinom. Vidare bekläder han posten som disponent vid A.-B. Finspångs styckebruk hvarjämte han är innehafvare af godset Mo gård i Östergötland.

Landshöfding *Carl Gösta Oscar Malm*, som är född 1873, blef, efter att hafva utexaminerats från Tekniska högskolan år 1901 löjtnant i väg- och vattenbyggnadskåren, kapten år 1910 samt nyligen major. Byggare af de stora Porjusverken har hr Malm vidare varit arbetschef vid anläggningen af Norsbergsverken, statens kraftverk vid Trollhättan samt öfveringeniör vid vattenfallstyrelsens byggnadsarbeten. Sedan år 1914 innehar han befattningen som direktör i A.-B. Skånska cementgjuteriet.

Text till portr. å sid. 667.

Tyske ministern vid norska hovet dr Michahelles, hvilken komprometterats i samband med den i Kristiania upptäckta tyska bombkomplotten har återkallats från ministerposten i Kristiania. Till hans efterträdare har utnämnts *amiral P. W. C. von Hintze*, hvilken i dagarne öfvertagit den ifrågavarande posten. Amiral Hintze som sedan år 1914 varit tysk minister i Peking, har gjort sig känd för den energi, hvarmed han på olika platser företrädt sitt lands intressen.

Den kände rumäniske statsmannen *Titu Majorescu* har efter en kort tids sjukdom den 1 juli aflidit, 77 år gammal.

Den bortgångne började sin bana som universitetslärare men var därbredvid lifligt verksam som politiker och inträdde år 1874 som undervisningsminister i det dåvarande kabinettet. År 1884 kallades han till professor vid Bukarests universitet, hvilken befattning han sedan alltiämt uppehöll samtidigt med att han med öfvermånskadt intresse deltog i sitt lands politiska lif. Efter att åren 1911-12 hafva beklädt utrikesministerposten kallades han sistnämnda år att träda i spetsen för regeringen. Som konseljpresident, intill början af 1914, nedlade han ett energiskt arbete på att under andra Balkankriget mäkla för fred mellan de stridande staterna.

FLASKPOSTEN.

Forts. fr. sid. 659.

— Angår det herrn?

— Det angår inte mig, utan er, svarade Grönberg så lugnt han förmådde. Och nu skall ni höra på!

Men knappt hade han läst upp några rader ur den medhafda breflappen, förrän rösten i Vittjestad bröt af.

— Jag vill inte höra på det sladdret. Hon är inte klok, säger jag herrn. Andersson och jag ha inte gjort henne något för när, men vi vill inte ha henne hemma för kundernas skull, ty hon har dåligt... det angår för resten inte herrn.

— Men ni hör ju att hon är sjuk. Kanske hon vid det här laget är död.

— Vi skaffade henne platsen, och lätt var det inte. Käringen får klara sig själf. Vi ha nog med våran affär. Adjö!

— Skall jag sända er brevet pr post?

— Behöfs inte! Adjö!

Detta kunde jag besparat mig, tänkte Grönberg på hemvägen. Usch sådana människor det finns! Den där i Vittjestad, hon var svår. Henne skulle jag inte köpa ett snuskorn af. Nå, käringen på Nordsjön är väl af samma don, tänker jag, vare sig hon nu är salig eller inte. — Men brevet, hvad skall jag göra med det? Rifva sönder eländet?

Grönberg hejdade sig. Det är i alla fall inte mitt bref, och jag lägger det till sidan, beslöt han. Ännu en gång tydde han dess otympliga bokstäver vid lampan, och ännu en gång vaknade hans medkänsla. Dess klagan tycktes fördjupas i rummets tystnad, och själfva det råkalla hafvet andades på dess suddiga blad.

— Synd i alla fall, att det inte nådde fram. Jag har gjort mitt.

Därmed stack Grönberg in papperet i Schopenhauer-volymen och återtog läsningen. Jedes einzelne Unglück erscheint zwar als eine Ausnahme; aber das Unglück überhaupt ist die Regel. — Och natten skred lugnt vidare.

*

Men det skulle komma en liten fortsättning. Ett par år ströko förbi, Grönberg blef gråare i hårbuken och fick ofta ha dubbla glasögon för sin korrekturläsning. Men annars var ingenting förändradt i hans

öde, och han tillbragte sina kvällar i filosofiskt sällskap som förr. En dag mötte han i sin trappgång en kvinna, som tycktes ha inväntat hans hemkomst. Grönberg upplågade med blicken ett bekymradt hvardagsansikte med hårda kindben och förlägna ögon. Om det var herr Grönberg? Om hon kunde få tala några ord med honom.

— Stig in, sade Grönberg, men jag har nog intet att sälja. Ty det är väl fråga om aflagda kläder och skor?

— Jag heter Beda Andersson, sade kvinnan med något osäker röst.

Grönberg såg frågande på henne, tills situationen plötsligt klarnade.

— Vittjestad? frågade han. Stig på?

— Eftersom jag i alla fall hade ärende till stan ville jag språka med herrn. Jag har varit hos kommissionären, tillade hon. Vi ska sälja våran affär.

Grönberg teg en stund, torkande glasögonen. Han väntade.

— Det var om detta brevet, herrn minns — — Om herrn har det kvar?

— Ni ville ju inte ha det. Så det är nog förstördt. Har ni hört något från er mor sedan?

Kvinnan från Vittjestad svalde och smög näsduken fram. Kramande dess snibbar mellan sina seniga fingrar hviskade hon med en ångest, som ej lät sig behärskas:

— Hon är död. Vi ha fått underrättelse.

— Först nu?

Dottern skakade på hufvudet och bet i näsduken. Då gick Grönberg bort till sin filosofhylla, tog fram Parerga och räckte henne det gamla brevet. Hon försökte läsa några rader, men såg upp med våta ögon:

— Jag kan inte se.

— Läs det hemma i lugn och ro, mumlade Grönberg, som ej tyckte om tårar.

Hon gömde det sorgliga papperet och reste sig med en tacksägelse.

— Si, jag grufvade mig länge för att läsa hvad mor hade skrivit, och Andersson tyckte att det var onödigt. Men jag kunde inte låta bli att tänka på det —.

— Och nu har det alltså kommit fram, sade Grönberg.

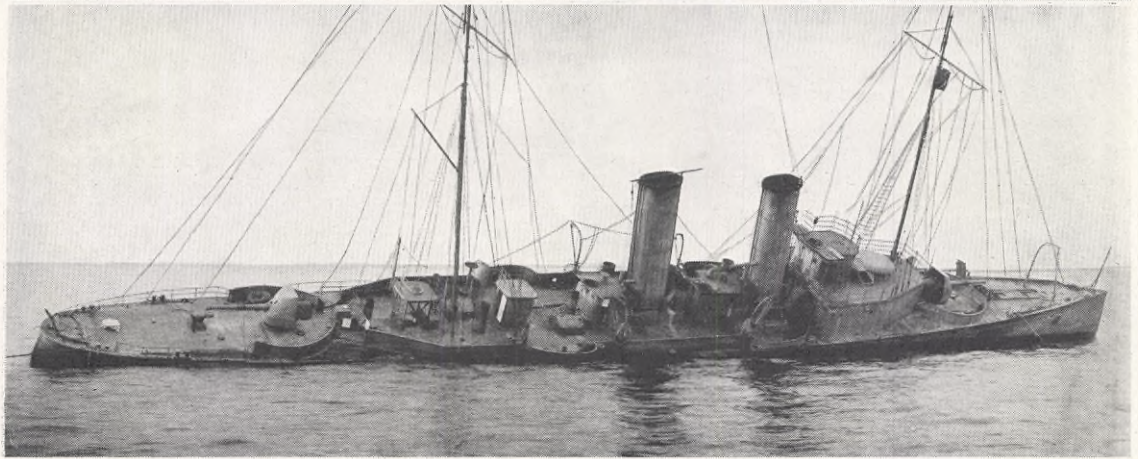
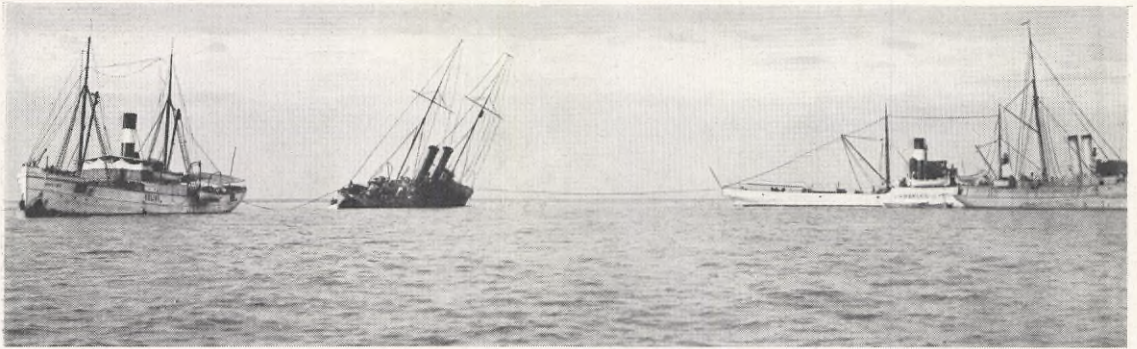

Foto. Wängström, Örnsköldsvik.

Kliché: Kem. A.-B. Demot Silfverqvists, Sthlm—Öbg

DEN STRANDADE PANSARKRYSSAREN CLAS UGGLA UNDER BÄRGNINGARBETE.

DEN STORA SKOGSBRANDEN VID MÅLERÅS.

Öfverst: Parti af branden under militärt släckningsarbete; därunder t. v. Ruiner efter de enda nedbrända boningshusen i Silfverekemåla by. Amatörfotos N. Areskog, Alsjöholm; t. h. Torpstället Pålafällan, lydande under Silfverekemåla, rundt omkring omgifvet af väldiga skogsområden, som nu härjats af elden. Framför den lilla stugan synas resterna efter den nedbrunna ladugården. Stället bebos af ett älderstiget äkta par och deras son. Under en hel dag kämpade den 83-åriga hustrun och sonen på stället ensamma i den stora skogen mot den rasande elden för att rädda sitt fattiga men älskade hem. Det såg ytterst hotande ut, när elden kastade sig öfver ladugården, som låg endast 2 meter från stugan, men denna

blef dock räddad. Stugan, i hvilken det gamla paret tillbringat största delen af sitt lif, ligger nu omgifven af förbrända ödsliga skogsvidder. Det brunna var ej försäkradt. Amatörfoto R. Markland, Stockholm.

NYUTNÄMNDLA LANDSHÖFDINGAR.

Efter porträtt.

O. F. VON SYDOW.
Göteborgs och Bohus län.

Foto. Malmström, Skåne.

A. EKMAN.
Skaraborgs län.

Foto. Jøyer, Skåne.

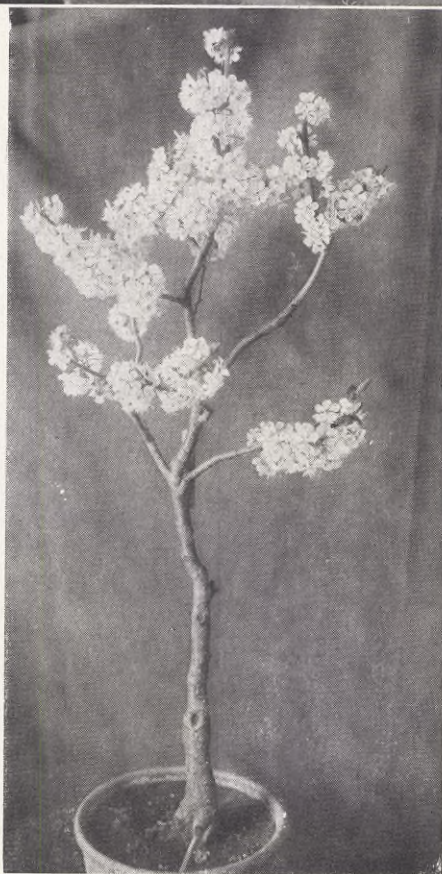
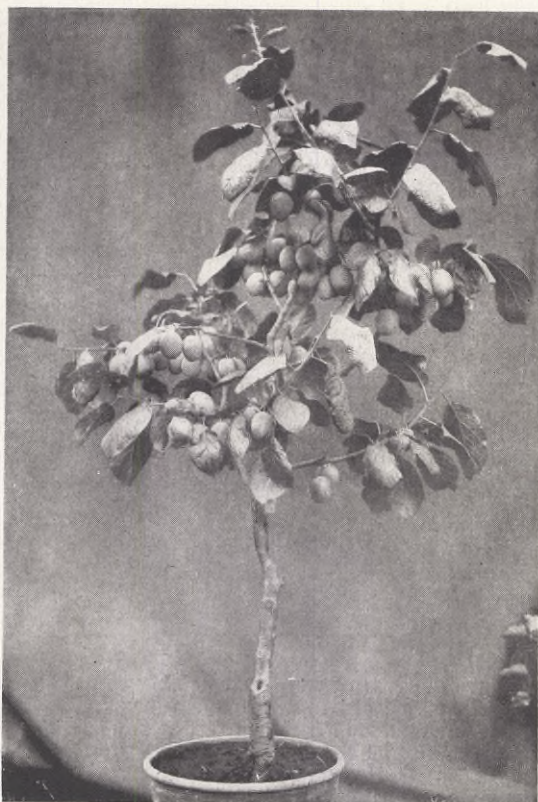
C. G. O. MALM.
Norrbottens län.

J. L. FALK.
Kalmar län.

Texter å sid. 662.

VÄRLDENS NORDLIGASTE FRUKTODLING.

DOKTOR SVEN FORSBERGS ORANGERI I KIRUNA.

1. ASTRAKANTRÄD med ovanligt stor frukt.
2. PLOMMONTRÄD, fotograferadt före midsommar.
3. PERSIKOTRÄD med 12 mogna frukter, den största 9 cm. i diameter. Fotograferadt en vecka före midsommar.
4. PLOMMONTRÄD I BLOM.

1—3 fotos Borg Mesch, Kiruna, 4 foto, S. Forsberg, Kiruna.

Vi återgifva här en del bilder, hvilka, pomologiskt sedt, i sig själva äro synnerligen vackra, men hvilka därutöfver ha ett betydande intresse därigenom att de härröra från vårt lands, ja, antagligen hela världens nordligaste fruktodling. Bilderna äro nämligen tagna i doktor Sven Forsbergs orangeri i Kiruna och de af frukter dignande dvärgräden och vinstockarne hafva sålunda haft att utveckla sig under de yt-

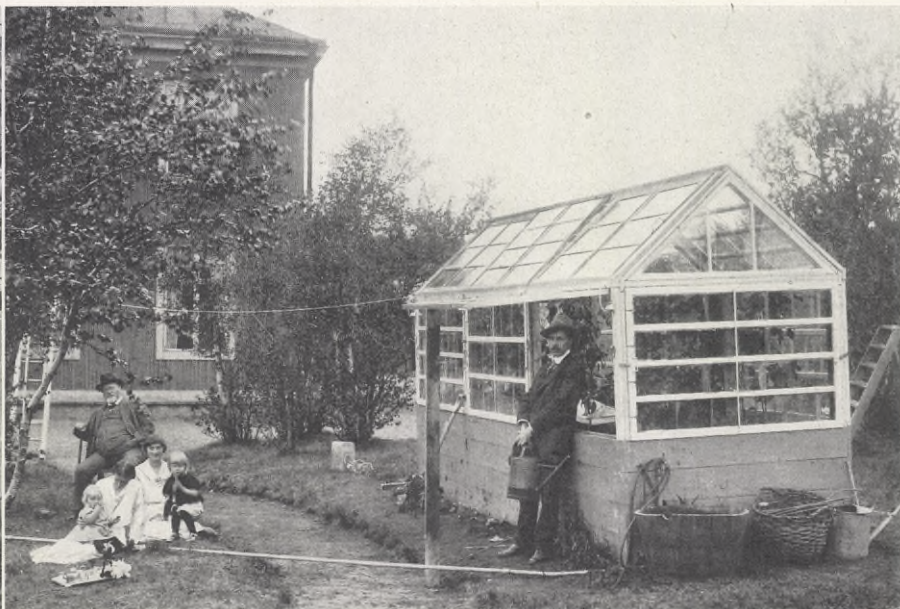

Foto. Bory Mesch, Kiruna.

DOKTOR SVEN FORSBERG I KIRUNA med familj utanför sitt växthus, själf ombesörjande all skötsel af sina underbara fruktträd.

terligt svåra och ogynnsamma förhållanden med hänsyn till värme och ljus som höra samman med denna höga breddgrad, 180 kilometer norr om polcirkeln. Man förstår med hvilket af häpnad och förtjusning prägladt intresse ortsbefolkningen, hvars ögon gjort bekantskap endast med den egna karga traktens fattiga vegetation, skall omfatta denna sydländskt yppiga odling, hvilken innesluter utom fruktträd äfven fruktyngda bärbuskar och jordgubbar samt därjämte alla de alster, som höra till en välordnad och fullständig köksträdgård. Ortsbefolkningens känslor inför denna härlighet utläsas måhända allra bäst ur de rader vår meddelare på platsen bifogat de af honom insända fotografierna: — "Vi Kirunabor vallfärda dagligen till doktor Forsbergs orangeri för att med egna ögon få se frukten växa, och underligt veka känslor röra sig i våra bröst omöjliga att beskrifva — vi som förut icke ens fått se en potatis växa! Med de förvånansvärdt vackra resultaten af doktor Forsbergs frukt- och grönsaksodling inför oss hafva nu många här på platsen anlagt köksträdgårdar och potatisland, beklagande att de ej långt tidigare vågat försöket".

Vår korrespondent tillägger att de fotografierade träden skattades på sin frukt vid en den 29 juni af doktor Forsberg för disponenten d:r Hj. Lundbohm gifven

middag vid hvilken gästerna själfva plockade frukten från de på middagsbordet placerade träden.

*

Till bild å sid. 668.

Det är en allmän erfarenhet, att alar, som uppnått en viss ålder ha en benägenhet att ruttna inuti. Träden ödeläggas då så småningom. I Danmark har man sökt råda bot på detta genom att urhåka stammen, hvarigenom rötan förhindras. Trädet blommeras därefter, d. v. s. det fylls med cement, och den hårdnade massan stelnar och bildar en fast stomme, som bevarar trädet. Ämnesomsättningen kan sedan obehindrat försiggå på vanligt sätt, och trädens lifstid förlänges.

I Sverige har man nu börjat tillämpa samma metod på några gamla alar i Krapperups park i Skåne. Bilden visar de urhålkade träden färdiga för blomring. Det är ett omständigt och tidsödande arbete. Plomberingen af hvarje träd går på flera hundra kr.

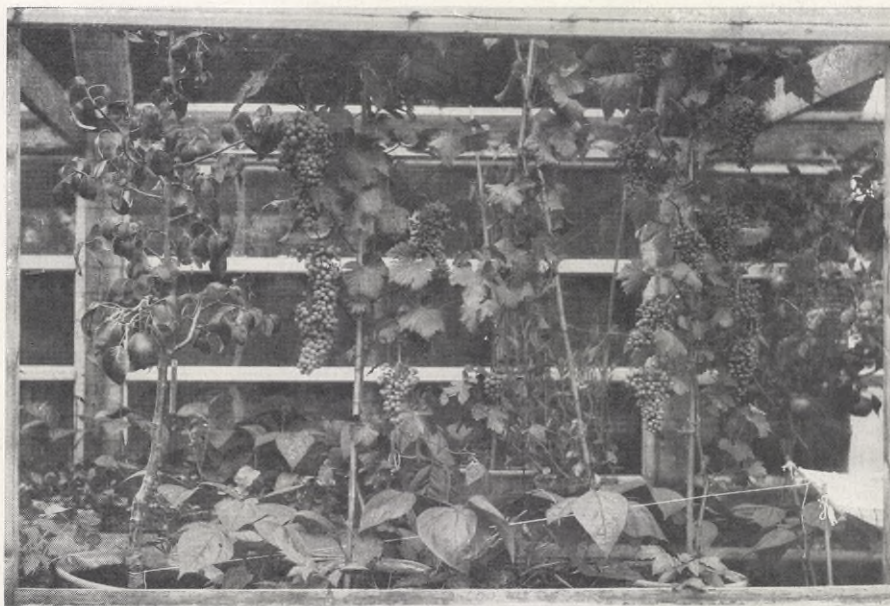
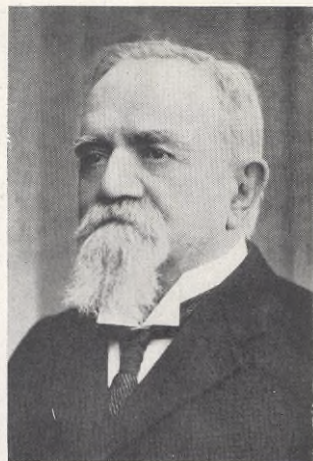

Foto. Bory Mesch, Kiruna.

Klöße: Penz i Översparre.

VÄRLDENS NORDLIGASTE ORANGERI. Vindrufvor och fruktbärande päronträd.

T. h.: TITU MAIORESCU.
Den bekante rumäniske
statsmannen har ny-
ligen aflidit vid
77 års alder.
Se text å sid.
662.

Efter uorträtt.

Kliche: Jonas Nilversparre

ÅNGAREN "ASPEN", den af tyskarne torpede-
rade Göteborgsångaren, efter reparation i Eng-
land på ingående under tysk lejd i Göteborgs
hamn. Text å sid. 671.

Foto. Månström, Sthlm

RYSKA DELEGERADE TILL SOCIA-
LISTISKA FREDSKONFERENSEN I
STOCKHOLM. Fr. v.: herr Rosanoff, fru
Rubinstein, hrr Smirnoff och Goldenberg.

Text å sid. 671.

Nederst: TYSKA MINISTERSKIFTET I
KRISTIANIA. Den afgångne ministern
d,r Michahelles och den nye, amiral von
Hintze (närmast). Text å sid. 662.

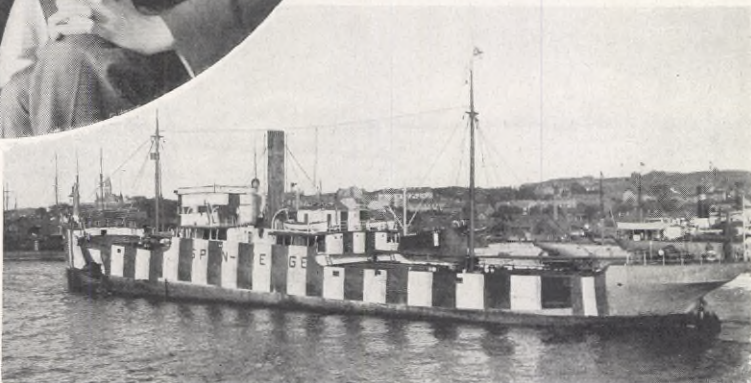

Foto. Skarpmoen, Kristiania

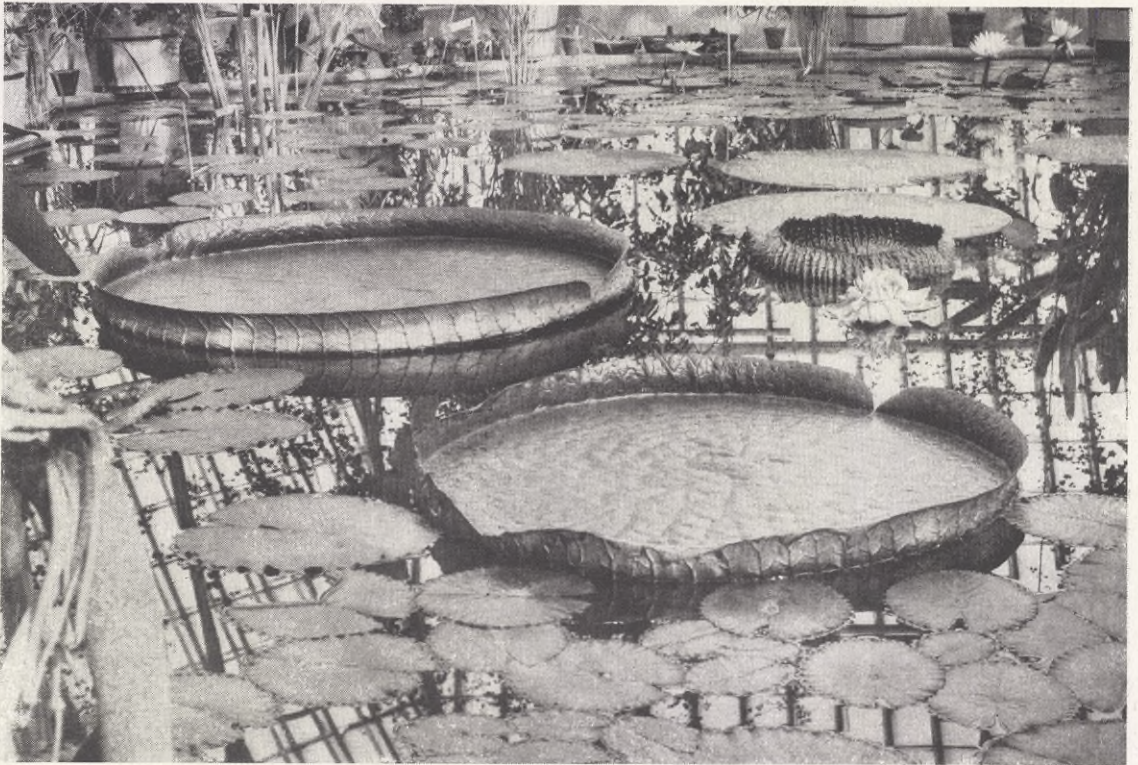
Kliche: Jonas Nilversparre.

NY KVINNIG FLYGARE VID D:R E. THULINS FLYGSKOLA.
Frkn Ruth Bergman och hr C. A. Westman, (Sveriges yngste
flygare, 17 år).

Efter fotografi

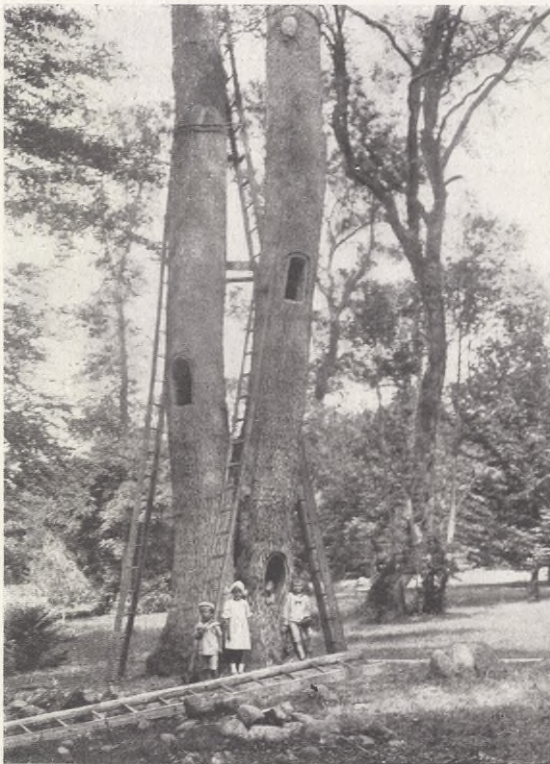
Kliche: Jonas Nilversparre.

Pressfoto.

Klitché Kem. A.-B. Bildt 24/10/1910, 25/10-11/10.

BERGIANSKA TRÄDGÅRDENS SKATTER. Blommande jätteneckrosor (*Victoria regia* och *cruziana*).

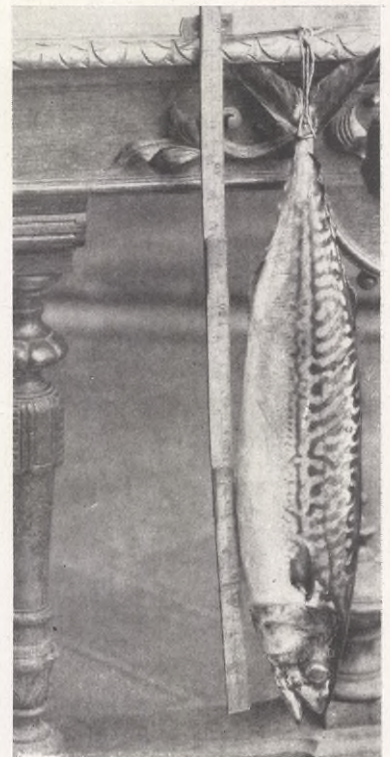

Amatörfoto. År Rosen, Göteborg.

Klitché Kem. A.-B. Bildt 24/10/1910, 25/10-11/10.

URHÅLKADE ALAR I KRAPPERUPS PARK FÄRDIGA FÖR PLOMBERING. Text å sid. 666.

Bergianska trädgården i Stockholm är just nu värd ett besök, och då särskildt växthus. Där blommar f. n. de härligaste jätteneckrosor såsom *Victoria regia* och *cruziana*, den senare till och med litet större än den berömda *regia*. Vidare ha vi *Nymphaea zansibarensis* som i detta växthus långt upp i högan nord vuxit lika kraftig som i sitt hemland. Den gångna sommarens hardt när tropiska hetta lär ha sin dryga andel i det utmärkta odlingsresultatet. Rundt om vattenväxternas bassäng stå en del högväxtra representanter för tropikernas flora. Den Japanska rosens decimetervida, röda blommor äro af originell byggnad. Vidare finnas flera bananstånd af hvilka ett f. n. bär blommor. Banankarten är också redan framkommen. Papyrusväxten, den amerikanska vattenhyacinten, tebuskar af olika slag, sockerrör, ris, ananas och flera andra nyttighetsväxter trivas ävenledes godt i Bergianums växthus.

Amatörfoto.

Klitché Kem. A.-B. Bildt 24/10/1910, 25/10-11/10.

EN JÄTTEMAKRILL.

ÖSTERRIKISKA KEJSARPARET BESÖKER BAYERSKA KONUNGAPARET I MÜNCHEN.
T. v.: De båda monarkerna framför hederskompaniet. T. h.: Kejsarinnan Zita och drottning Maria Theresia.

VÄRLDSKRIGET.

Ryssarnes offensiv i Öst-Galizien var första juli-veckans stora militära händelse. Den 1 juli gingo ryssarne med betydande styrkor till anfall mot tyskarnes, österrikarnes och turkarnes ställningar i Galizien och längre norrut till Koveldistriktet och Stochod. Aktiviteten torde ha sträckt sig utmed en 18 mil lång front. Kamplinjen löper här från Stanislau i söder

utmed Narajovka och Strypa, korsar järnvägen Lemberg—Brody och fortsätter upp till Stochod. De ryska massanfallen hade föregåtts af en flera dagars intensiv artillerield. Offensiven torde ändå ha kommit ganska oväntadt för fyrmakernas trupper, dels därför att man icke trott på möjligheten för den ryska revolutionsarmén med dess permanenta upplösning att samla sin kraft i en stor planmässig operation, dels därför att se-

dan flera månader tillbaka en sorts fred hade slutits mellan båda sidorna, så att soldaterna gingo öfver till hvarandra och fraterniserade. Trumelden från artilleriet lär på österrikiska sidan ha uppfattats som en skenmanöver.

Emellertid stötte ryssarne på ett hårdnackadt motstånd. Anfallets hufvudstötar riktade sig mot Brzezany och Zloczov (öster om Lemberg). De eröfrade den lilla staden Koniuchi och trängde genomsnittligt fram några hundra meter, innan de häjdades i de bakre ställningarne. Striderna tycktes redan den 3 ha uttömt sin kraft, och de närmast följande dagarne antecknades endast smärre lokala operationer. Under de två första kampdagarne togo emellertid ryssarne många tusen fångar — enligt en rysk rapport c:a 18,000, hvilket vittnar om offensivens öfverraskande karaktär.

Äfven på Kaukasus-fronten satte de ryska trupperna sig på marsch och tvungo turkarne att vika tillbaka.

Om de militära utsikterna för dessa ryska kraftyttringar är svårt att på förhand göra sig några föreställningar. Offensivens militära betydelse inskränker sig möjligen till att en del tyska trupper åter bindas i öster. Ännu svårare är det att söka bedöma den moraliska effekten på den ryska nationen och hur den skall återverka på den inrikes situationen i Ryssland.

SCHÜKRI BEY,
turkiske undervisningsministern, i Berlin.

THEOTOKIS (x).
Grekiske ministern vid tyska hofvet som nu återkallats af den nya regeringen i Athen.

Forts. å sid. 672.

Foto. Ericson, Sköfva.

Kliché: Kem, A.-B. Tryck. F. Östergren, 1930.

MÖSSEBERGS VATTENKURANSTALTS 50-ÅRS JUBILEUM. Grupp af medaljörer jämte styrelsen. Anstaltens intendent d:r Odenius (X) och biskop Danell.

Mössebergs vattenkuranstalt firade den 4 juli halfsekelsminnet af sitt öppnande med en i brunnskyrkan gifven högtidlighet. Sedan biskop Hj. Danell därvid hållit högtidstalet och anstaltens öfverläkare och intendent d:r F. Odenius lämnat en redogörelse för badanstaltens uppkomst och utveckling ägde medaljutdelning rum till ett tiotal af badinrättningens trojänare. Bland den stora mängd lyckönskningstelegram, som under dagens lopp ingick, märktes sådana från konungen, kronprinsen samt hertigparet af Vestergötland.

Mössebergs vattenkuranstalt, hvilken den 4 juli 1867 stod färdig att mottaga sina första hälsosökande gäster, omfattades redan från början med lifligt intresse af allmänheten, hvartill bidrog utom bad-

Foto. Lindström, Alingsås.

Kliché: Brant Silfversparre.

ELFSBORGS LÄNS SANATORIUM VID BOLLTORP, ALINGSÅS.

anstaltens präktiga inredning äfven platsens natursköna läge och gynnsamma klimatska förhållanden samt det förtroende, som den på platsen befintliga S:t Eriks källa med dess hälsobringande vatten af gammalt åtnjutit. År 1871 härjades anstalten af en förödande eldsvåda, men återuppbyggdes redan nästa år och har sedan dess ytterligare utvidgats med betydande nybyggnader bland hvilka kan nämnas det år 1906 uppförda stora, ytterst komfortabelt inredda vintersanatoriet.

Stafettlöpfung Mälaren rundt. En inom cykelkretsar med stort intresse motsedd stafettlöpfung Mälaren rundt hade på initiativ af tidningen Aftonbladet i Stockholm ordnats söndagen d. 1 juli. Ej mindre än 15 4-mannalag från 12 klubbar deltog. Starten var förlagd till Liljeholmen och banan gick Södertälje—Eskilstuna—Västerås—Stockholm med målet förlagd till Stadion. Öfverlägsen segrare på distansen blef den bekante cykelåkaren H. Stenqvist, Cykelklubben Uni, Uppsala, hvilken alltså å sin förning hemförde den silfverne vandringsstafetten. Den kände cykelveteranen Morén deltog äfven i täflingen och passerade som nia målet.

H. STENQVIST, 1:a pris i stafettåkning Mälaren rundt. Pressfoto.

Foto. Johanson, Östersund.3.

Kliché: Kem. A.-B. Brant. Sjöström.

LANDSHÖFDING
WIDÉN INSTAL-
LERAR DEN NYE
BORGMASTA-
REN I ÖSTER-
SUND, A. OLSÉN,
I ÄMBETET.

Vidstående:
MEDALJUT-
DELNING VID
STOCKHOLMS
STADS BRAND-
KÅR D. 28 JUNI.
Öfverst: Medaljör-
erna; därunder:
öfverståhållaren
förrättar medaljut-
delningen.

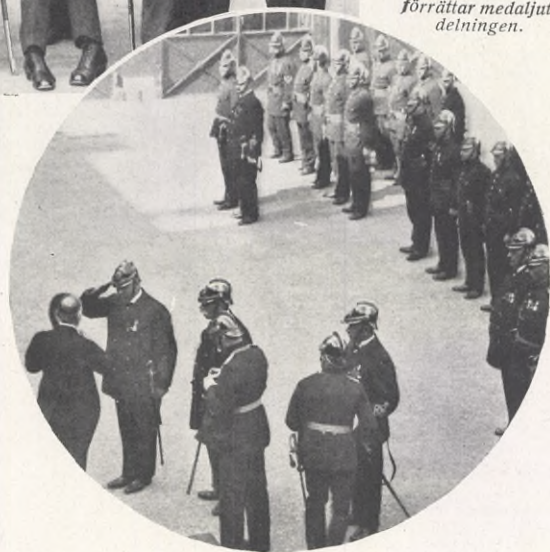
Vid Johannes brandstation i Stockholm ägde den 28 juni en medaljutdelning rum till ett antal af kårens äldsta och mest meriterade medlemmar. Utdelningen förrättades af öfverståhållaren och ordföranden i drätselnämndens första afdelning grosshandlaren H. Lamm i närvaro af ledamöter i drätselnämnden, representeranter för brandkontoret m. fl.

Tre af de sålunda utmärkta brandkårsfunktionärerna erhöilo Vasamedaljen i guld af femte storleken, två Patriotiska sällskapets guldmedalj åttonde storleken, två Brandkontorets större medalj i silver samt åtta Brandkontorets mindre medalj i silver.

Till bilder å sid. 667.

Den 3 juli anlände till Stockholm tre af den ryska delegationen till internationella socialistiska fredskonferensen. De voro herrar Rosanoff, Goldenberg och Smirnoff. Som sekreterare medföljde fru Therese Rubinstein. De tre öfriga delegerade hade icke haft tillfälle samtidigt afresa, men väntas inom kort anlända. På centralbangården voro bl. a. den tyska minoritetsdelegationens medlemmar Haase, Kautsky, Ledebour och Cohn de ryska partivännerna till möte.

A. B. Transatlantic's ångare "Aspen", hvilken för någon tid sedan på hemfärd till Sverige i Nordsjön torpederades af en tysk u-båt och, svårt skadad, infördes till Kirkwall, har nu, efter provisorisk reparation, begagnat sig af den tyska 1-julilejden och i dagarne ankommit till Göteborgs hamn med en last af ca 1,000 ton hvete.

DE AMERIKANSKA TRUPPERNA I PARIS.

Forts. fr. sid. 669.

På västfronten gingo operationerna i mindre stil. Tyskarne satte åter in en rad ihärdiga angrepp och lyckades äfven rubba en del franska ställningar på *Chemin des Dames*-platån söder om Laon; fransmännen svarade med oupphörliga motstötter och tycktes ta igen det förlorade. Tyskarne voro äfven i kraftig aktion på västra *Meuse*-stranden. Engelsmännen närma sig steg för steg ruinerna af staden *Lens*; vidare förmärktes deras aktivitet i trakten af *Ypres*, där de vid *Hollebeke* och andra punkter arbetade sig fram.

Den politiska diskussionen sysslade i hög grad med Lloyd Georges tal i Glasgow den 29; speciellt hans ord om ententens benägenhet att förhandla om fred med ett demokratiserat Tyskland. Demokratien stod också mer än någonsin på dagordningen i Tyskland, där riksdagen sammanträdde den 5. Frågan gäller om regeringen skall tillmötesgå reformkräven och redan nu ta itu med den nyorientering, som utlofvades i kajsar Wilhelms påskbudskap.

Veckans kanske märkligaste, ehuru mest aflägsna händelse inträffade i *Kina*, där plötsligen kajsardömet

Öfverst: ÖFVERBEFÄLHAFVAREN ÖFVER DE AMERIKANSKA TRUPPERNA, GENERAL PERSHING PÅ BESÖK Å FRANSKA MILITÄRKLUBBEN I PARIS. Nederst: OVATIONER FÖR GENERAL PERSHING då han visar sig med fältmarskalk Joffre.

återupprättades och Mandschudynastien på nytt insattes i sin gamla härlighet. De sista underrättelserna från Tientsin tydde på att omhävningen framkallat fullt inbördeskrig. Ca 50,000 man republikanska trupper marscherade mot Peking.

Kvistigt och lustigt. I *Prisuppgiften* nr 40 har vid angifvandet af de i uppgiften ingående bokstäfverna genom förbiseende af problemförfattaren utglömts tre bokstäfver, utan

hvilka en lösning af uppgiften är omöjlig. Beklagande det förefalla meddela vi härmed att utöver de i uppgiften nämnda bokstäfverna ytterligare 3 g skola tillkomma. För att lämna intresserade tid till lösningen framflytta vi öppnandet af inkomna svar från d. 14 juli till d. 18 juli. Redaktionen.

INNEHÅLL: Landshöfding G. Lagerbring (biografi o. helsidesporträtt). — Drottningens återkomst till Sverige. — Landshöfdingeskiften. — Socialdemokratiska fredskonferensen i Stockholm. — Tyska ministerskiftet i Kristiania. — Svenska bilder — Världskriget. — "Flaskposten." Ber. af Anders Österling.

Ljutertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af hä"an förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller oavkortat förbud.